VAKUUTUSKASSAT RY
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki

ASIANTUNTIJALAUSUNT0

9.11.2022

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: HE 237/ 2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun muuttamisesta. Kirjallinen asiantuntijalausunto valiokunnan kokoukseen 11.11.2022.

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE SAIRAUSVAKUUTUSLAIN 2 JA 3 LUVUN MUUTTAMISESTA

Vakuutuskassat ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja esittää asiantuntijalausuntonaan koskien edustamiaan sairauskassoja seuraavaa:

Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvausten säästöt vuoden 2023 alusta. Näistä saatavat varat kohdennettaisiin lähinnä vanhuspalvelulain hoitajamitoitukseen ja hyvinvointialueitten yleiskatteelliseen rahoitukseen.

Yleistä

Suomalainen sairausvakuutusjärjestelmä on taloudellisesti tukenut vakuutettuja yksityisen terveydenhuollon palvelujen käytössä ja mahdollistanut vapautta valita terveyspalvelujen tuottaja. Tärkeimmiksi syiksi käyttää yksityisiä terveydenhuollon palveluja on hoidon saatavuus ja lyhyemmät odotusajat. Sairausvakuutuslain hoito- ja tutkimuskorvausten saajien määrä on edelleen suuri, vaikka korvausmäärät ovat viime vuosina laskeneet huomattavasti ja nykyisin korvaustaso etuuslajista riippuen on n. 10–15 % kustannuksista. Vaikka korvaustaso on laskenut, ei saatujen korvausten määrä ole kuitenkaan saajilleen merkityksettömiä. Näin on tilanne erityisesti pienituloisten ja vähävaraisten kansalaisten osalta.

Julkisen ja yksityisen sektorin hoito sekä palveluvalikoima

Pitkään vallinneessa ja pahentuneessa julkisten terveyspalvelujen ruuhkautuneessa tilanteessa yksityisen sektorin palvelut ovat muodostuneet suurelle joukolle kansalaisia ainoaksi realistiseksi väyläksi hoitoon pääsylle. Koronavuosien aiheuttama hoitovelka pidentyneine hoitojonoineen ja julkisen sektorin hoitajapula tuskin tulee lähiaikoina helpottumaan, joten sairaanhoidonpalveluja jouduttanee hankkimaan enenevässä määrin yksityiseltä sektorilta. Lisäksi hyvinvointipalvelualueiden toimintaa ollaan vasta käynnistämässä, joten sen mahdollisuudet edistää kansalaisten hoitoon pääsyä julkiselle sektorille, ei lähiaikoina ole vielä nähtävissä.

Julkisen sektorin ja yksityisen sektorin palveluvalikoimat eroavat toisistaan. Erityisesti erikoislääkäripalveluita silmälääkäreiden ja gynekologien osalta ei julkinen sektori ole pystynyt tarjoamaan riittävästi, vaan ne on perinteisesti hankittu yksityiseltä sektorilta. Lisäksi suuri osa annettavasta kuntoutuksen fysioterapiasta tapahtuu yksityissektorilla ammatinharjoittajien toimesta. Nykyisellään julkisen sektorin palvelut näissä erikoisosaamisissa eivät ole aito vaihtoehto, vaan esitetyn muutoksen voimaantulonkin jälkeen kansalaiset joutuisivat käyttämään edelleen huomattavassa määrin näitä yksityissektorin palveluita, mutta maksaen niistä aikaisempaa enemmän.

Esitetyssä muutoksessa nykyinen korvaustaso säilytettäisiin lähinnä psykiatrian erikoislääkärin, hammaslääkärin ja suu- ja leukakirurgian lääkärin toimenpiteisiin ja määräämiin tutkimuksiin sekä hoitoihin. Kansalaisten yhdenvertaisen kohteluun perustuen pidämme tätä vain tiettyjen sairauksien hoitoon kohdistettua yhteiskunnan tukea huolestuttavana ja esityksessä tulisi tarkemmin perustella, miksi näiden erikoisalojen antama tutkimus ja hoito katsotaan yhteiskunnan antaman taloudellisen tuen kannalta merkityksellisempänä kuin muiden sairauksien osalta.

Vaikutukset sairauskassojen toimintaan ja talouteen

Suomessa on 122 sairauskassaa. Kassoissa voidaan vakuuttaa työssäkäyvien lisäksi myös eläkeläisiä ja perheenjäseniä. Sairauskassat korvaavat vakuutetuilleen vakuutuskassoja koskevaan lainsäädäntöön perustuen ja sääntöjensä mukaisesti sairaanhoidon ja tutkimusten korvauksia. Korvauksia maksetaan myös yksityisen terveydenhuollon palveluista.

Kassat ovat yleishyödyllisiä yhteisöjä, eivätkä ne toimi liikemäisesti voittoa tavoitellen. Ne rahoittavat toimintansa pääosin vakuutetuilta saaduilla vakuutusmaksuilla ja osassa sairauskassoista myös työnantajat kassan osakkaina maksavat vakuutusmaksua.

Sairausvakuutuslain korvausosuuksien leikkaaminen ja poistuminen nostaisi kassan vastuulla olevaa korvausmenoa ja heikentäisi kassojen taloudellista tilannetta. Mikäli yksityissektorin palvelut säilytettäisiin kassojen etuusvalikoimassa, korvausmenon nousu olisi tällöin katettava suuremmilla vakuutettujen ja osakkaiden rahoittamilla vakuutusmaksuilla. Vakuutusmaksujen nosto koskisi erityisesti pienituloisiin sekä eläkeläisiin.

Toiminnallisesti muutoksella voisi olla vaikutusta etuuksien ratkaisutyöhön ja muutos voisi vähentää henkilöstön määrää kassoissa.

Esitettyjen muutosten voimaantulo ja ajankohta

Edellä esitetysti Vakuutuskassat ry toivoo, että esitetyistä sairausvakuutuslain muutoksista luovuttaisiin tai ainakin niiden voimaantuloa siirrettäisiin. Katsomme, että muutoksiin voitaisiin palata sitten, kun hyvinvointialueet ovat saaneet toimintansa käynnistettyä ja muutoinkin julkisen sektorin mahdollisuudet tarjota terveyspalveluja olisi vähintäänkin kohtuullisella tasolla. Esitetyillä muutoksilla vallitsevassa ajankohdassa olisi suunniteltuja säästöjä suuremmat haitalliset vaikutukset niin inhimillisesti kuin taloudellisesti katsottuna.

Sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun muutokset on esitetty voimaantulevaksi 1.1.2023. Muutosten toimeenpanoon tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen näin lyhyessä aikataulussa on erittäin haastava kaikille toimijoille. Toivomme, että voimaantulon aikataulua voitaisiin siirtää, jolloin muutos voitaisiin toteuttaa kaikkien osapuolten, niin toimeenpanijoiden osalta kuin kansalaisten kannalta, oikein ja hallitusti.

Helsingissä 9.11.2022

VAKUUTUSKASSAT RY

Anneli Kaartinen
Toiminnanjohtaja